

Strödda iakttagelser.

I det föregående ha vi sökt kasta något litet ljus öfver trenne hufvudbrister inom vårt svenska folklif: bristen på människokänedom, på nationell instinkt och på ekonomisk beräkning. Vid våra funderingar öfver svenskt folklynnne -- vanligen under jämförelser med grannfolken -- ha vi trott oss funnit äfven några andra drag, som äro af betydelse för redan berörda fall eller för andra, och tillfället är kanske lämpligt att söka gifva uttryck äfven åt dem -- liksom åt några enskilda yttringar af de förhållanden, hvilka vi hittills studerat blott i sina hufvuddrag. Såsom förut måste vår framställning väsentligen få aforismens form.

*

Svenskarnas hufvudegenskaper äro i eminent mening *manliga*. Denna sida af det svenska folklynnnet är det som skapat de otaliga svenska hjältebragderna på lifvets alla områden.

*

»Zevs, gif släktet gosselynnne,
hoppfull håg och fantasi!»

Dessa Viktor Rydbergs underbara ord ha väl aldrig träffat så in på något folk som på *engelsmännen*. Och de ha blifvit världens herrar.

Se engelsmannen ännu vid sextio, sjuttio år: hög, rak, smärt, och med »gosse»-ansiktet ännu i behåll!

Så ser också svensken ut vid tjuguarsåldern. Men tyvärr förlorar sig typen ofta ganska snart.

Dock torde man kunna säga, att bland de skandinaviska folken svenskarna mera än de andra representera »gosselynnne, hoppfull håg och fantasi». Därom vittnar hela vår historia.

*

En högt bildad och harmoniskt utrustad människa behärskar ju sina affekter bättre än den naive och tanklöse.

Men ser man till folken i deras helhet, de stora massorna, så måste man dock säga, att *fruktan* är vanligare hos människor, som äro särskildt böjda för reflexion.

Både norrmän och danskar äro mera reflekterande än svenskarna. Därför är ock fysiskt mod ett utmärkande drag för svensken, -- mera än för dansken och norrmannen.

Detta skall kanske möta motsägelse, för norrmannens del. Men från världens begynnelse har det varit så, att den som skryter sällan är modig.

Skulle norrmannen ensam härutinnan utgöra ett undantag?

Det finnes ett *fanatismens* mod, som biter sig fast, med hatet i blicken och fruktan i hjärtat. Norrmannens

mod erinrar icke så sällan härom.

*

Af naturen älskar svensken krig, men är ovillig mot hvarje annan strid.

Såsom vanligt är dansken rena motsatsen: han älskar strid men icke krig.

Svensken har fysiskt mod men ej (utbildadt) skarpsinne. Dansken har skarpsinne men ej fysiskt mod.

I fråga om moraliskt mod vill det nästan synas, som om dansken stode högst af de tre folken. Delvis sammanhänger nog detta med danskens starka själförtroende. Svensken är alldeles för rädd för obehag (undantagandes fysiskt obehag, när så är nödvändigt). Norrmannen är för mycket partiman; han vågar ej fasthålla sin egen öfvertygelse.

102

En svensk vågar ej stå på sin rätt, en norrman icke vid sin åsikt.

*

Svensken vill icke *tillintetgöra* en fiende, han vill vinna honom.

Slåss skall man, ärligt och grundligt, men sedan skall man glömma allt groll och blifva vänner. Svensken slutar ofta med att bli vän med sin fiende -- och ej sällan med att bli fiende med sin vän. Ty mot en vän är svensken ofta nog mindre hänsynsfull än mot en ovän.

Norrmannen *hatar* sin fiende och begagnar alltid sin seger till det yttersta. Härmed hämnas han för den fruktan, som plågat honom under striden. Skonsamhet anser norrmannen vara detsamma som svaghet, då likväl just hätskheten mot den öfvervunne förråder svagheten hos segraren.

Äfven dansken är sin fiendes fiende med besked. Han skyr ofta inga medel för att, om möjligt, i grund tillintetgöra honom.

*

Vi ha förut påpekat, huru danskarna förmått oss att glömma och missförstå en god del af vår historia. Och norrmännen ha hjälpt till.

Ett hithörande drag är, när vi svenskar döpts till »det gamla eröfrarefolket». -- Eröfrarefolk!» sade norrmannen och dansken, med lyftadt pekfinger; och svensken skämdes och kröp i vrån, såsom han brukade göra under det ärorika 1800-talet.

Och likväl är den beskyllning, som ligger i detta ord, helt och hållet oberättigad. Vill man ärligen granska vår historia under de senaste fem hundra åren, skall man finna, att ytterst få af våra krig varit anfallskrig från vår sida. Det var visserligen en tid, då vi gjorde en hel rad af lysande eröfringar, men de gjordes så godt som alla under *försvars*krig.

103

Däremot skall man finna, att *Danmark* under århundraden af svenskfientlig politik ytterst ofta gått till anfall mot *oss*. Det är *vår* förtjänst, att dessa anfall i regeln -- misslyckats.

*

De skandinaviska folkens skötesynd är afunden. Svenskarna afundas hvarandra, och norrmän och danskar afundas Sverige. Att Sverige är det större och rikare landet och att vårt folk har en ärorikare historia, detta är den yttersta och outtömliga källan till våra frändefolks påtagliga afvoghet emot oss.

*

Svensken är *sorglös*. En känd politiker yttrade en gång: »stockholmaren skall *aldrig* tro, att det är allvar, förr än de ryska kanonkulorna slå ned på Gustaf Adolfs torg».

Gäller detta nu Ryssland, huru mycket mera skall det ej gälla Danmark och Norge!

Att få en svensk att tro, att Bohuslän och Jämtland ännu leka norrmännen i hågen, och Skåne danskarna, - det är naturligtvis alldeles omöjligt.

Och likväl är det så. En hvar, som haft tillfälle till närmare bekantskap med våra grannfolk, vet det.

*

När en sak är förlorad, kastar svensken den ifrån sig, glömmer den; han låter förlusten bli grundligare till och med än som vore nödvändigt.

Dansken gör, såsom vanligt, tvärtom. Han håller fast hvarje tumsbredd till det yttersta, han glömmer ingenting, han är städse på vakt att få igen något af det förlorade, vore det än aldrig så litet.

*

På ett skandinaviskt möte för några år sedan uppträdde en gammal dansk och medgaf öppet, att det var för honom en stor sorg, att Skåne skulle vara svenskt. Han hyste visserligen icke någon förhoppning, att det skulle blifva någon förändring härutinnan, -- han såg åtminstone ingen utsikt härtill. Men *någon* nytta borde danskarna ändå fortfarande hafva af Skåne. Skåne borde vara såsom en förmedlande länk mellan Sverige och Danmark.

104

Och svenskarna skrattade, -- såsom vi nu i hundra år ha skrattat åt hvarje fara, -- tills vi stått där med förlusten och skammen.

*

Låt oss dock tänka litet närmare på danskens ord! Om de hade någon *mening*, -- och man kan vara viss om att det hade de, -- så skulle det vara, att Skåne icke borde vara helt svenskt, utan i någon liten mån äfven danskt.

D. v. s. om svenska och danska intressen komma i strid med hvarandra, så skall Skåne icke *helt* stå på de svenska intressenas sida utan taga hänsyn äfven till de danska.

Nå, låt oss då säga danskarna, att bara det lilla Bornholm skall icke vara helt danskt utan, också det, »förmedla» litet mellan Danmark och Sverige.

Den gången skall skrattet komma från danskarna, -- och ett homeriskt skratt skall det bli.

*

Svenskens sorglöshet yttrar sig också uti hans ohåga att lägga något på minnet. Man glömmer allting i Sverige -- utom personliga förnärmelser och personligt agg.

*

En stark rättskänsla är ett af de mest framträdande dragen i den svenska folkkaraktären och har skapat många af de vackraste sidorna i vårt folks historia.

105

Den har dock äfven sina inskränkningar. Olof Högberg säger träffande: »Svensken har alltid deltagande för den som lider orätt, men sympatien upphör i samma ögonblick den förfördelade får upprättelse.»

Här är det väl den gamla svenska arfsynden: afunden, som drifver sitt spel.

Men den svenska rättskänslan har ock den svagheten, att den ofta är alltför abstrakt. »Ska inte han få göra som han vill?» -- det är ofta den enkla innebörden af denna rättskänsla. Emil Svensén har anmärkt, att under de sista fyrtio à femtio åren våra svenska sympatier vid konflikter mellan främmande folk nästan alltid stått på orätt sida. År 1866 sympatiserade vi med österrikarna, år 1870 med fransmännen, år 1877 med turkarna, år 1901 med boerna. Särskildt det sista fallet visar tydligt, huru *abstrakt* vår rättskänsla är. Vi tyckte det så själfklart, att boerna hade rätt att handla och vandla i eget land så som de ville. Men världsstyrelsen är mera konkret i sina fordringar på rätten. Världshistorien visar alltid, att icke det folk får bestå som gör som det vill, utan det folk som handlar klokt och förnuftigt.

*

Förnämhetsdraget är starkt utveckladt hos svensken, både i god och i dålig mening. En af dess egendomligaste yttringar är svenskens ohåga för att försvara sig mot angrepp.

Det anses icke »fint» i Sverige att försvara sig. Men en besynnerlig inkonsekvens är att, icke desto mindre, sympatierna nästan alltid stå på angriparens sida. Hos honom urskuldats hvilken våldsamhet och hvilka öfverdrifter som helst; af den angripne däremot fordrar man -- om han nu öfver hufvud skall svara -- den största själfbehärskning och hänsynsfullhet.

Ojämnheten i dessa fordringar är så iögonenfallande, att man nästan misstänker den innersta förklaringen vara, att svensken *njuter* af att se en landsman smutskastas. I detta nöje vill han helst icke blifva störd af någon replik.

106

*

Ett litet folk är vant att komma till korta gentemot andra. För ett litet folk blir därför främlingen gärna fienden, som man alltid skall söka göra skada, om man någon gång kan komma åt.

Ett stort folk, omgifvet af små, är vant att få sin vilja fram. Det har därför lättare för att bli storsint och ädelmodigt, -- om öfver hufvud dess naturell medgifver något sådant.

Danskarnas lynne går afgjordt i den förra riktningen, svenskarnas lika afgjordt i den senare.

Detta är egendomligt, -- när skillnaden i storlek de båda folken emellan icke är större än den är. Det vittnar sannolikt om en medfödd tendens i hvardera riktningen, hos det ena folket och hos det andra. Men det kan ock vittna om, att under årtusendenas lopp svenskarna alltid känt sig såsom det *större* folket. De korta tidrymderna af en öfverlägsenhet hos danskarna skulle då vara endast öfvergående episoder.

*

Dansk åskådning har utöfvat rätt mycket inflytande i Sverige i senare tid, -- dock nästan uteslutande på det estetiska området.

Eget är att se, att härvid Danmarks verkligen *störste* författare, Kierkegaard, Grundtvig och Paludan-Müller, äro ytterst obetydligt kända i Sverige, -- med undantag i någon mån för Grundtvig på det *pedagogiska* området. Det är egentligen Danmarks andrarangsförfattare, som stå i hög kurs i Sverige och här funnit lärjungar.

*

Huru vårt svenska språk fördanskats under senare tider är allmänt känt. Äfven i detta fall har skandinavismens tidevarf varit en ny Kalmarunion.

107

Såsom vanligt äger icke rum den ringaste reciprocitet. Det torde vara lönlöst att forska efter någon

inverkan af det svenska språket på det danska.

*

Bland underligheterna från unionstiden och skandinavisionens tid var också, att i en stor del af vår press aldrig något ondt fick sägas om Norge eller om Danmark. Icke om Norge, -- ty detta kunde gifva stöd åt en verkligen svensk unionspolitik. Icke om Danmark, ty detta stred mot skandinavismens heliga sak.

Däremot mötte aldrig det ringaste hinder att när som helst och i huru fula ordalag som helst smutskasta *Sverige*. Följden blef, att för en stor del af den svenska allmänheten Norge och Danmark kommo att framstå såsom de stora idealen, Sverige åter alltid såsom ett »efterblifvet» land.

Våra folkhögskolor äro icke heller utan skuld till samma bedröfliga praktik. Särskildt i Skåne drefs ett rent afgudereri med de danska skolorna och allt annat danskt, -- ett förhållande som icke varit utan betydelse för Skånes ekonomiska underkufvande af Danmark.

*

Svensken utvecklar energi, endast när det gäller att *hindra* en sak, säger Strindberg. Detta är en af de bittraste sanningar, som någonsin sagts om vårt folk, men en sanning *är* det.

De folkrörelser, som vinna mest anslutning i vårt land, äro gärna de, hvilkas syften äro negativa.

Förbud! Förbud! -- det är en älsklingsfordran och ett universalmedel mot allt ondt i Sverige.

108

Sker någon förbrytelse, strax skall man i våra tidningar finna en hel rad insändare, som fordra inskränkningar i friheten för *hela den klass eller grupp*, som brottslingen tillhör. Och så inbillar man sig hafva kommit till roten af det onda.

*

Ofta förefaller det, som om svensken kände sig rent *plågad* af att någonting *uträttas*. Med verklig hänförelse är han med om att *hålla igen*.

Detta är ett elakt drag. Det sammanhänger kanske med vårt folks stora fördärf: *afunden*.

*

Förbud! Förbud! Ibland går det till det rent löjligen, -- när äfven den svenska bristen på psykologi kommer med i spelet. Låt oss taga ett litet exempel, som i all sin obetydlighet dock är belysande nog.

I en af våra större landsortsstäder hände på 1890-talet, att några skolgossar beredde sig tillfälle att stjäla i ett af stadens konditorier. Föröfvarna upptäcktes och bestraffades vederbörligen. Och så utfärdade rektor ett högtidligt förbud för skolans samtliga lärjungar att någonsin mer -- besöka detta konditori!

*

Gentemot *främlingar* är svensken någonting helt annat än mot landsmän. Med främlingar är han fri och otvungen, välvillig och intresserad; då vågar han vara helt enkelt människa.

I regeln vill han aldrig främlingen något ondt. Till och med i den ekonomiska konkurrensen är svensken då städse ytterligt hänsynsfull. Har han segrat, är han strax redo att, i onödan, ge hälften af segerns resultat till spillo genom kompromiss.

*

109

Dansken håller icke alltid på sin värdighet, men städse på sina intressen. Svensken är mycket noga med värdigheten; intressena komma i andra rummet.

*

Det viktigaste för en svensk är ej att nå hvad han önskar utan att alla konvenansens fordringar iakttagas. Sker blott detta, har han i *det* fallet intet att förebrå sig, -- så tar han lugnt emot ett resultat, som är motsatsen af hvad han afsett.

Att energiskt -- i nödfall med frånseende af konvenansen -- söka vinna hvad man åstundar, det gör sig svensken icke skyldig till, annat än när han arbetar för *främlingar*, och allra helst för Sveriges fiender. Då kan till och med svensken blifva hänsynslös.

*

Ifrig och energisk kan svensken vara, när han får kämpa för främmande intressen.

När han arbetar för Sveriges sak, blir han tveksam, misströstande, skeptisk.

*

Gent emot en främling har svensken alltid *någon* égard. Blott en landsman kan vara fienden sans phrase.

Med fanatism kämpar svensken aldrig annat än mot svenskar.

*

Det berättas alltid -- särskildt med förtjusning i Norge -- att en främmande diplomat skall ha kallat Sverige »det land, där endast *medelmåttan* lyckas».

Huru pass mycken sanning som kan ligga i denna karakteristik, är svårt att säga. Sant är nog, att fullt medborgerligt förtroende åtnjuter i vårt land endast den som kan göra blott hvad alla andra kunna. Den som kan göra något mera är alltid misstänkt och blir lätt varg i veum.

110

Men fråga är, om ej förhållandet är ungefär detsamma litet hvarstades. Öfver hufvud lär det väl i hvarje land vara så, att medelmåttan har åtskilliga utsikter att komma fram i världen framför originaliteten.

Skulle förhållandet vara i någon mån särskildt utmärkande för Sverige, så sammanhänger det väl med vår brist på psykologi. Vi älska i allmänhet icke kantiga och originella människor i Sverige, -- om de ej roa oss.

*

Svensken är en underlig blandning af idealism och realism, af sentimentalitet och hårdhet.

Detta sammanhänger med hans fantasi. Han är realist och kan blifva hårdhärtad i fråga om hvad han har framför sig, men han är idealist och sentimental i fråga om hvad han ser på afstånd.

*

Svensken underordnar sig mycket lätt en öfverlägsen personlighet.

I viss mån ligger häruti en -- berättigad eller oberättigad -- misstro till eget omdöme.

Men detta frivilliga underordnande innebär också ett storslaget drag, som förklarar en god del af vårt folks lysande historia.

*

Dansken är intim och gemytlig -- men elak.

Svensken är stel och likgiltig, men icke elak -- när han ej blir det på grund af bristande psykologi. När svensken handlar orätt, är det ofta därför, att han är oförmögen att fatta ett något mera kompliceradt exemplar af släktet Homo och ej heller bryr sig om att söka komma underfund därmed.

111

*

Dansken arbetar alltid med blicken skarpt fäst på hvad han har för händer, -- svensken halft frånvarande, med tankarna någonstans långt borta.

*

I Norge tror man att allting är hjälpt med *stora* ord, i Danmark med *klyftiga* ord, i Sverige med *vackra* ord.

*

En svensk talar mycket gärna om hvad han *tänker* göra -- ty detta står för honom i fantasiens glans.

Och när, helt naturligt, en stor del af detta ej förverkligas, så räknas han ej sällan såsom en overksam skräftare.

Men man glömmer, att han mycket sällan talar om *hvad han verkligen gör* och redan har *gjort*. Ty detta står sällan i någon glans för honom själf.

Så gäller både om den enskilde och hela vårt folk, att de mångfaldiga gånger uträttat storverk och glömt det själfva -- under jagande efter skuggor.

*

Allt som ligger nära, ser svensken oredigt och dunkelt och betraktar det med en viss misstro. Allt aflägsset ser han stort och klart och gärna med en hänförd beundran.

Därför är svensken alltid storslagen och vidsynt, när han bedömer främmande folk, och alltid småsinnad och trångsynt, när han bedömer hvad som är svenskt.

*

De olika folkens lynne framgår ganska klart af det sätt, hvarpå de uppträda i främmande land.

112

Tysken på resa är alltid vetgirig och oftast entusiastisk; svensken stundom vetgirig, ofta entusiastisk, alltid imponerad; fransmannen likgiltig, längtar hem; engelsmannen alltid herre öfver situationen, oftast likgiltig; dansken öfverlägsen, med ett köpenhamskt »grin» öfver allt och alla.

*

»Hvad först och främst det svenska folklynnet beträffar, så är det mest utmärkande draget däri högmod.» -
- Så skrifver till Emigrationsutredningen en af dess mycket värderade medarbetare. [1]

Vi tro, att i dessa ord ligger en beklaglig sanning. Och det värsta är, att högmodet hos svensken *stöter* mer än hos andra folk. Detta till en början därför att det är förenadt med en så afgjord brist på intresse och deltagande för andra människor. Det hos oss nästan öfverallt härskande *öfversitteriet* i det dagliga umgänget gör för mången lifvet outhärdligt. Vi tro, att här ligger en mycket stor förklaring till »vantrefnaden» i Sveriges land.

Men det gifves ännu en annan omständighet att beakta: Det finnes andra folk, som speciellt utmärka sig för högmod; dit höra t. ex. ungrare och norrmän. Men hos bägge mildras det obehagliga intrycket i någon mån däraf, att i stoltheten ingår ett så betydande element af *nationalstolthet*.

Så är det icke hos svensken. Svensken *såsom svensk* är den ödmjukaste och försyntaste varelse på jorden. All hans högfärd är *privathögfärd*.

*

Hvad svensken högmodas öfver är nästan alltid blott öfver *sig själf*. Till och med släkthögfärden är i Sverige -- om än befintlig -- snarast sällsyntare än hos andra folk. Och att vara stolt öfver sitt *yrke* -- något som spelat en så oerhördt betydelsefull roll t. ex. i Tysklands och Englands historia -- det är i Sverige så godt som okänt.

113

Svensken högmodas ej heller öfver hvad han uträttar, -- det ser han ofta på med kritiska blickar. Han högmodas blott öfver hvad han *är*, -- d. v. s. öfver de rent personliga gåfvor och fallenheter, fysiska eller psykiska, som han fått -- till skänks.

*

Det egendomliga är nu, att lika stor öfversittare svensken alltför ofta är i det dagliga umgänget, lika human är han i regeln såsom förman och annars i *arbetet*.

Detta spelar en stor roll särskildt i våra sociala förhållanden. Många svenskar, som i teorien äro de bittraste motståndare till socialismen, äro i praktiken de bästa arbetsgifvare och husbönder.

Såsom så ofta annars, är förhållandet äfven här ej sällan motsatt i fråga om *dansken*. I Skåne uppträdde de danska arbetsgifvarna såsom mycket »liberala» och demokratiska, folkliga och gemytliga. Men länge dröjde det ej, förrän de skånska arbetarna bra mycket hellre än hos dessa »liberala» danskar tjänade hos någon förnäm och högdragen och konservativ svensk.

*

En sorglig sida af det svenska folklynnets är den så allmänneligen framträdande *råheten*. Vi ha redan i det föregående erinrat om, att denna sannolikt kan föras tillbaka till flydda tiders långvariga krig samt till det utbredda brännvinsmissbruket under 1800-talets förra del. Men säkerligen medverkar också den allmänna bristen på andliga intressen. Äfven här skulle en lefvande nationalkänsla -- genom sin ideella innebörd -- varit en hälsosam motvikt.

114

En bidragande orsak till råheten är också svårigheten i vårt land, med dess outvecklade näringslif, att i något så när tidig ålder vinna en betryggad ställning. Har man ett *mål* i sikte, som man inom rimlig tid kan hoppas vinna, då ålägger man sig lättare själftukt.

Men förtjänsten erkännes och honoreras alltid för sent i Sverige, -- äfven i fråga om kroppsarbetet.

*

En af våra meddelare skrifver till oss följande tänkvärda ord: [2]

»Som hufvudsvar på Eder fråga angående orsaken till emigrationsföreteelsen vill jag fästa uppmärksamheten vid det svenska foiklynnets egendomliga art, sådan denna är betingad af Sveriges naturförhållanden, hvilkas inverkan varit så mycket djupare som de ända sedan förhistoriska tider fått präglade den svenska folksjäl. De starka och långvariga motsatserna mellan ljus och mörker, mellan ständigt sommarkvar och en vinternatt som ej ville taga slut -- ödslig ensamhet, som saknade väg mellan människa och medmänniska -- ha hindrat lifvet att

flyta fram i en harmonisk ström med vågryggar och vågdalar i jämn, oafbruten följd, med arbete och hvila i snabb, rytmisk växling. Annars skulle dagens arbete bjudit samma vederkvickelse som nattens hvila. Hos oss har arbetet ej kunnat sammanfalla med det dagliga behovet af vederkvickelse. Harmonien är sliten sönder: aldrig lagom, alltid för mycket af det ena eller af det andra, öfveransträngning eller dvala. Öfvermåttet af tvungen sysslolöshet slappade musklerna, och så blef arbetet ett »nödvändigt *ondt*». Arbetskygghet blef följd, så mycket mer som arbetet själf gaf mager lön. Kunde vi ej -- trots aktningvärda försök -- liksom björnen sofva bort den långa vinternatten, så kunde vi *drömma* bort den, och vi blefvo ett folk af drömmare, lyriker, som drömde det stora äfventyret med all dess härlighet -- blott skulle detta icke kosta lefnadslångt, plikttroget arbete (det vore då intet äfventyr längre!), bäst, om det kunde fångas genom magiska konster (vunnes det genom en blåkullafärd, ryggade man icke för häxbålet), men *skulle* där arbete till, då borde detta vara en jättekamp -- i värsta fall på tre dagar -- i hvilken man samlade hela sin kraft till en öfvermänsklig ansträngning, om möjligt med hela världen till åskådare, för att sedan få sola sig i glansen af sin ära eller gå under vid en applådstorm.

Svenskarne äro därför ett ridderligt folk med smak för ett aristokratiskt lif: en förnäm sysslolöshet, afbruten af ett och annat tornerspel.

I hvilka gestaltningar detta skaplyne skulle utforma sig, berodde naturligtvis under olika tidsförhållanden på dessas särskilda beskaffenhet. Det har beredt sig aflopp i släktfejdena, i folkvandringarna, i vikingatågen, i de krig som fylla våra häfder -- och nu, sedan krigslarmet ej längre sätter fantasien i rörelse, i Amerikafärderna, i »Gottes Segen bei Cohn» eller hos danska klasslotteriet, i terminsaffärerna, aktiejobberiet, »olympiska spelen», anarkistattentaten, socialismen och Ellen Keys »tredje rike», ja, när ej annat finnes att tillgå, i brännvinsruset. Grenarne äro många, men roten är en. Och emedan allt detta är ett utslag af naturinstinkten, af den dunkla driften, blir det genomglödgadt af en innerlighetens lidelse och omstråladt af inbillningens bedårande färgprakt. Så blir svensken bergtagen af sina egna drömsyner, de äro uppenbarelsen af den naturreligion, som han ännu icke öfvervunnit, utan som i stället öfvervinner honom. Däraf den religiösa naiviteten, hänförelsen eller fanatismen -- allt efter omständigheterna -- i socialdemokratens och anarkistens framtidstro lika väl som i Bellmans Backuskult.»

Vi tro, att författaren till ofvanstående i hufvudsak har rätt. Det kanske gäller Norrland ännu mer än Sydsverige, men det kan nog tillämpas på båda.

---

[1] Kontraktsprosten Nils Edlund, Ådals-Liden: se Bilaga XVII, sid. 180.

[2] Kyrkoherden F. Hallgren i Kverrestad, i bref den 8 augusti 1908: se Bilaga XVII, sid. 155.

The above contents can be inspected in scanned images: [100](#), [101](#), [102](#), [103](#), [104](#), [105](#), [106](#), [107](#), [108](#), [109](#), [110](#), [111](#), [112](#), [113](#), [114](#), [115](#)

Project Runeberg, Tue Dec 11 15:45:06 2012 (aronsson) ([diff](#)) ([history](#)) ([download](#)) [<<](#) [Previous](#) [Next](#) [>>](#)

<http://runeberg.org/folklynn/strodda.html>

